

Микола Костянтинівич Зеров народився 26 квітня 1890 р. в м. Зіньків на Полтавщині в родині вчителя. Після закінчення Зіньківської школи (до речі, його однокласником був майбутній гуморист Остап Вишня) навчався в Охтирській та Першій київській гімназіях (1903-1908). У 1909-1914 роках – студент історико-філологічного факультету Київського університету Святого Володимира.

Закінчивши університет і отримавши гарні рекомендації, Зеров обійняв одразу 2 посади викладача «давніх мов» у Златопільських чоловічій та жіночій гімназіях. З 1917 року Зеров учителював у Другій Київській гімназії імені Кирило-Мефодіївського братства та викладав латину. У 1918-1920 роках викладав українознавство в Архітектурному інституті, працював редактором бібліографічного журналу «Книгарь» (до початку 1920 року). В ті часи Микола Зеров увійшов до елітарного гуртка діячів української культури, що сформувався навколо Георгія Нарбута. Тоді ж одружився. Незабаром видав «Антологію римської поезії» та «Нову українську поезію», що стали помітним явищем у тогочасному літературному житті України.

Восени 1923 року Микола Зеров став професором української літератури Київського інституту народної освіти (Київський університет). Не залишаючи викладання, поет брав активну участь у літературних вечорах, диспутах та зустрічах українських неокласиків. Мав свою виважену концепцію розвитку національної культури, за орієнтир якої вбачав європейський мистецький фонд. Ці думки наполегливо відстоював під час відомої літературної дискусії 1925-1928 рр., що в умовах «пролеткульту» сприймалося як крамола. Через це в нього з'явилася чимало опонентів, яких драгувала його вимога замість гурткового протекціонізму запровадити здорову літературну конкуренцію. Розуміючи політичну ситуацію, був вимушений полишити творчу працю. Із середини 20-х рр. повністю зосередився на літературознавстві. У цей період виходять друком: «Нове українське письменство», «Камена» (1924), «До джерел» (1926), «Від Куліша до Винниченка» (1929).

1926 року офіційна влада звинуватила «неокласиків» в антипролетарських настроях. Почалося справжнє політичне цькування письменника. 1930 р. його допитували на суді як свідка у так званому «процесі СВУ».

У вересні 1934 р. М. Зерова усунули від викладання в Київському університеті, проте залишили на короткий

строк на кафедральній науковій роботі. А у ніч із 27 на 28 квітня 1935 р. заарештували. М. Зерову інкримінували керівництво українською контрреволюційною націоналістичною організацією і, згідно з тодішніми статтями Кримінального кодексу УРСР, трибунал визначив йому покарання – десять років позбавлення волі у виправно-трудових таборих з конфіскацією майна. На початку червня 1936 р. етап із засудженими прибув на Соловки. Останній лист до дружини був датований 19 вересня 1937 року. У жовтні «справа Зерова» була переглянута особливою групою НКВС і його засудили до розстрілу. Зеров, разом із багатьма іншими представниками української культури, був розстріляний у селищі Сандармох 3 листопада 1937 року.

Тільки 31 березня 1958 року постанова була скасована і справа припинена «за відсутністю складу злочину». Символічна могила Миколи Зерова знаходиться на Лук'янівському кладовищі в Києві (ділянка 12) разом із справжньою могилою його сина – Костянтина Зерова.

Твори

1. М47787 У2 3-58 Антологія римської поезії / М. Зеров. – К. : Час, 1990. – 64 с.
2. М86256 У2 3-58 Вибране / М. К. Зеров ; [ред. і вступ. ст. М. Рильського ; упоряд. С. Ф. Зерова]. – К. : Дніпро, 1966. – 539 с.
3. М152379 У2 3-58 Вибране : поезії, переклади, дипломна робота / Микола Зеров. – К. : Укр. письменник, 2011. – 712 с.
4. 989373 У2 3-58 Вибрані твори / Микола Зеров ; упоряд. Володимир Панченко. – К. : Смолоскип, 2015. – 880 с.
5. 871780 83.3(4=Укр)1 3-58 До джерел : іст.-літ. та критич. ст. / Микола Зеров. – [передрук]. – Стейт Каледж, Па : [вид-во «Життя і Школа». вид. В. Луців], 1967. – 272 с.
6. М147789 У2 3-58 Камена : [поезії] / М. Зеров. – Репр. відтворення вид. 1924 року. – К. : Час, 1990. – 80 с.
7. 989348 82(477-25).09 К38 Микола Зеров : [твори] // Київські неокласики : антологія : [1910-1930-ті, поезія, проза, критика, спогади] / упоряд. Наталія Котенко. – К. : Смолоскип, 2015. – С. 53-160.
8. 861593 83.3(4=Укр) 3-58 Лекції з історії української літератури (1798-1870) / Микола Зеров ; під ред. Дорін В. Горзлін, Оксани Соловей. – Ожвіл : Мозаїка, 1977. – 271 с.

9. 906874 У2 Р65 Микола Зеров : [твори] // Розстріляне відродження. Антологія 1917-1933 : поезія, проза, драма, есей / Юрій Лавриненко. – 2-ге вид. – К. : Смолоскип, 2003. – С. 127-140.
10. М147788 У2 3-58 Сонети і елегії / М. К. Зеров. – К. : Час, 1990. – 80 с.
11. 766512 У2 3-58 Твори : в 2 т. Т. 1: Поезії. Переклади / М. К. Зеров ; упоряд. Г. П. Кочур, Д. В. Павличко. – К. : Дніпро, 1990. – 843 с.
12. 766513 У2 3-58 Твори : в 2 т. Т. 2: Історико-літературні та літературознавчі праці. / М. К. Зеров ; упоряд. Г. П. Кочур, Д. В. Павличко. – К. : Дніпро, 1990. – 601 с.
13. 73459 83.3(4=Укр) 3-58 Українське письменство / Микола Зеров ; упоряд. Микола Сулима. – К. : Основи, 2003. – 1302 с.

Література про життя на наукову діяльність

14. М147790 83.3(4=Укр)6 Б61 Білокінь С. І. Закоханий у вроду слів. М. Зеров – доля і книги. – К. : Час, 1990. – 54 с.
15. Бр 83.3(4=Укр)6 Б89 Брюховецький В. С. Микола Зеров : до 100-річчя від дня народження. – К. : Знання, 1990. – 48 с.
16. М136928 83.3(4=Укр)6 Б89 Брюховецький В. С. Микола Зеров : літ.-критич. нарис. – К. : Рад. письменник, 1990. – 310 с.
17. Ф85080 83.3(4=Укр) А72 Гординський С. Поезія Миколи Зерова // Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття : наук. вид. / упоряд. Віра Агеєва. – К. : Смолоскип, 2016. – С. 695-701.
18. М137842 83.3(4=Укр)6 Г81 Гречанюк С. С. М. К. Зеров. До джерел! // На тлі ХХ століття : літ.-критич. нариси / С. С. Гречанюк. – К. : Рад. письменник, 1990. – С. 3-59.
19. М140060 83.3(4=Укр) 6 Д-22 Івашко В. Микола Зеров і літературна дискусія (1925-1928) // Двадцять років : літературні дискусії, полеміки, літературно-критичні статті. – Київ : Дніпро, 1991. – С. 69-89.

20. 69893 92 И90 Крижанівський С. Микола Зеров, учений і поет // Історичний календар. 2000 / упоряд.: А. Денисенко, В. Туркевич. – К. : [Укр. кн.] – К., 1999. – Вип. 6. – С. 122-123.
21. 848994 83.3(4=Укр)6 И90 Микола Зеров (1890-1937) // Історія української літератури ХХ століття : у 2-х кн. : підручник / за ред. В. Г. Дончика. – К. : Либідь, 1998. – Кн.1: Перша половина ХХ століття. – С. 157-162.
22. М140642 83.3(4=Укр)6 З-11 Микола Зеров // З порога смерті... : письменники України – жертви сталінських репресій. – К. : Рад. письменник, 1991. – Вип. 1. – С. 195-198.
23. 980177 83.3(4=Укр) К56 Ковалів Ю. Микола Зеров (1890-1937) // Історія української літератури, кінець ХІХ-поч. ХХІ ст. : у 10 т. : підручник / Юрій Ковалів. – К. : Академія, 2015. – Т. 4: У сподіваннях і трагічних зламах. – С. 345-371.
24. 997524 У2 П16 Панченко В. Повість про Миколу Зерова. – К. : Дух і Літера, 2018. – 624 с.
25. 878190 63.3(4Укр)61 П30 Петров В Микола Зеров // Діячі української культури (1920-1940): жертви більшовицького терору / В. Петров. — К.: Воскресіння, 1992. – С. 58-61.
26. 908892 930.85(477) П78 Зеров Микола Костянтинович // Провідники духовності в Україні / за ред. І. Ф. Кураса. – К. : Вища шк., 2003. – С. 422-423.
27. 811700 83.3(4=Укр)6 С47 Славутич Я. Микола Зеров // Розстріляна муза : нариси про поетів / Яр Славутич. – К. : Либідь, 1992. – С. 31-42.
28. 877023 83.3(4=Укр) С60 Соловей Е. С. Парадигма буття в поезії неокласиків (Микола Зеров) // Українська філософська лірика / Е. С. Соловей. – К. : Юніверс, 1999. – С. 183-204.
29. 876991 У У45 Микола Зеров // Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. : у 3 кн. / упоряд.: Євген Федоренко, Василь Яременко. – К. : Рось, 1994. – Кн. 1. – С. 513–541.
30. 974990 83.3(4=Укр)6 Ш37 Шевченко С. В. Микола Зеров: неокласика політичних репресій // Соловецький ревієм / Сергій Шевченко. – К. : [Експрес-Поліграф], 2013. – С. 165-172.
31. Борко Т. «Перекладач, учений, критик і поет...» : (перекладацька та видавнича діяльність Миколи Зерова) // Вища освіта України. – 2006. – № 1. – С. 161-165.

32. Гальчук О. Втеча від «великих ловів», Або дві смерті Миколи Зерова // Слово і час. – 2006. – № 4. – С. 19-34.
33. Геращенко М. Бібліографічний портрет Миколи Зерова / М. Геращенко, Л. Добровольська // Вісн. Кн. палати. – 2011. – № 6. – С. 36-37.
34. Денисенко Л. П. Стилістичний потенціал словотвору в поезії М. Зерова // Вісн. ЗДУ. Філол. науки. – 1999. – № 2. – С. 60-62.
35. Дмитрів Я. Сонетарій Миколи Зерова // Слово і час. – 1994. – № 7. – С.47–53.
36. Іванюха Т. В. Видавничо-редакторська діяльність М. Зерова в контексті літературного життя України 10-30-х рр. ХХ ст. // Вісн. ЗНУ. Філол. науки. – 2012. – № 4. – С. 66-71.
37. Кадоб'янська Н. Микола Зеров – універсальний талант // Укр. мова й літ. в сучас. шк. – 2012. – № 9. – С. 74-78.
38. Ковалів Ю. Микола Зеров // Слово і час. – 2019. – № 4. – С. 44-50.
39. Кочур Г. Про Миколу Зерова // Дзвін. - 2005. - № 5-6. - С. 137-141.
40. Наєнко М. Микола Зеров і питання неокласицизму // Слово і час. – 2008. – № 11. – С. 38-48.
41. Неборак В. Що залишилося в спадок від Миколи Зерова // Сучасність. – 2003. – № 7 – 8. – С. 130-137.
42. Ніколенко О. Доля і Слово Миколи Зерова // Укр. літ. в загальноосвіт. шк. – 2015. – № 3. – С. 13-21.
43. Ніколенко О. М. Микола Зеров – поет і перекладач // Всесвіт. літ. та культура в навч. закладах України. – 2015. – № 10. – С. 2-9.
44. Панченко В. Микола Зеров: формування української ідентичності // Мандрівець. – 2013. – № 2. – С. 50-57.
45. Панченко В. Молоді літа Миколи Зерова // Кур'єр Кривбасу. – 2013. – № 281/282. – С. 277-323.

Відділ наукової інформації
та бібліографії
Запоріжжя, пр. Соборний, 142
061 787 53 57
bibliograf.zounb@ukr.net
bibliograf@zounb.zp.ua
facebook.com/bibliograf.zounb

**Поет розстріляного
відродження**

МИКОЛА ЗЕРОВ

РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ СПИСОК

**ЗАПОРІЖЖЯ
2020**